

Brussel, België en de Taalstrijd

ELMER KLAASEN

NAJAAR '86 BEZOEK DE JD BRUSSEL. BRUSSEL, VOOR DE VLAMINGANTEN HOOFDSTAD VAN VLAANDEREN. BRUSSEL, VOLGENS ELSEVIER MAGAZINE HOOFDSTAD VAN EUROPA, MEER DAN HAAR RIVALEN LUXEMBURG EN STRAATSBURG. BRUSSEL, FRANSTALIG MAAR TOCH VLAAMS? BRUSSEL. DIT WORDT HET EERSTE ARTIKEL VAN EEN SERIE OVER BRUSSEL, HET VERSCHIJNSEL BELGIË EN DE TAALESTRIJD.

HET GRAAFSCHAP VLAANDEREN

In de negende eeuw was Europa een belegerde veste. Vanuit zee maakten de Noormannen de kusten onveilig, kloosters plunderend, nonnen verkrachtend. Vanuit het oosten vielen nomadenstammen afkomstig van de Russische steppen plunderend en rovend het avondland binnen. Tenslotte werd de Middellandse Zee beheerst door Sarraceense Moslimstrijders die op roof uitwaren en tussendoor Mohammeds leer meer aanhangers wilden bezorgen. Over de resten van het eens machtige Karolingische Rijk (Karel de Grote) heersen machteloze koningen, de werkelijke macht is toegefallen aan hun landvoogden in de gewesten. Eén van die gewesten is Vlaanderen.

HET RIJKSTE GEWEST

Als Dorestad verschillende malen wordt platgebrand, is Vlaanderen naar verhouding veilig. De graven hebben langs de kust kastelen gebouwd die de Noormannen moeten afschrikken. Met succes. Op deze manier kan Vlaanderen uitgroeien tot het rijkste gewest ten noorden van de Alpen.

Nadat Europa tot rust gekomen is, loopt er een welvarende as van Noord naar Zuid. De Noorditaliaanse steden ontwikkelden zich tot centra van handel, nijverheid en cultuur. Hetzelfde geldt voor de Vlaamse steden, met name Brugge (zetel van de graven) en Gent.

Daartussen liggen Duitse stadsstaten als Keulen, Munster, Augsburg, Trier en Frankfurt. Vlaanderen werd bij de delingen van het rijk van Karel de Grote toegewezen aan het Westfrankische rijk, en maakte tot Karel de Vijde deel uit van Frankrijk. In het Middel-eeuwse Frankrijk met haar riddercultuur vormt het Vlaamse gewest een vreemde eend in de bijt. Nuchterheid en koopmanskunst overheersen bij de poorters van de Vlaamse steden. Deze zijn toonaangevend in het gewest, aan hen dankt het zijn rijkdom.

In vol zelfvertrouwen laten de Vlamingen zich door de Franse koningen de wet niet voorschrijven. Als in de dertiende eeuw deze hun heerschappij in de hen onderhorige gewesten willen vestigen, en zo ook hun wil aan Vlaanderen willen opleggen, stuiten zij op verzet van dit volk van handel- en nijverheidslieden en boeren. Gesteund door hun graaf, Gwijde van Panpiene, door Hendrik Conscience "De leeuw van Vlaanderen" gedoopt, verzetten zich. Bij Kortrijk verslaat een Vlaams volksleger op 11 juli 1302 het Franse ridderleger. Hun buit bestaat uit vele honderden gouden sporen, vandaar de bijnaam van de Gulden Sporenslag.

CONCURRENTIE UIT 'T NOORDEN.

Hoewel het Vlaanderen niet slecht gaat is aan haar grote bloei nu een einde gekomen. Brugge ligt steeds verder van de zee af, doordat de zee-engte (het Zwin) die daar

de toegang verschaft dichtslibt. Bovendien krijgt Vlaanderen twee geduchte rivalen, Brabant en Holland. Brabant, met als hoofdstad Brussel en als grote havenstad Antwerpen steekt Vlaanderen aan het eind van de Middeleeuwen naar de kroon. Ook de Hollandse steden beginnen, met name bij de vaart op de Oostzee, de Vlaamse steden te verdringen. In de vijftiende eeuw is Antwerpen de belangrijkste haven van het Noorden geworden.

Aan de machtstrijd in de lage landen tussen de drie grote gewesten (Brabant, Holland en Vlaanderen) komt een eind als deze alle toevallen aan dezelfde heer, de Bourgondische hertogen. Deze zijn van het Franse koningshuis en willen zelf ook een koninkrijk. Zij willen het in de vroege middeleeuwen ten onder gegane Middenrijk (tussen Oost-Duitsland) en West-Frankische (Frankrijk) rijk ingelegene koninkrijk van de kleinzoon van Karel de Grote nieuw leven inblazen.

Door huwelijken en oorlogen komen ze in bezit van Frans- en Duits-Bourgondie, Luxemburg, Limburg, Brabant, Henegouwen, Holland, Vlaanderen en nog wat kleine gewesten. De laatste mannelijke telg uit dit geslacht, Karel de Stoute, sneuvelt echter in een slag die hem het hertogdom Lotharingen moest bezorgen.

Daarmee komt aan de ambities van dit geslacht een einde. Hun landen vallen toe aan een ander geslacht, dat nog beter is in het verwerven van gebieden door erfenissen en huwelijken: de Habsburgers. Onder Karel de vijfde, keizer van Duitsland, koning van Spanje en heer der Nederlanden is Vlaanderen een deel van een wereldrijk. Karel maakt Vlaanderen los van Frankrijk en deelt het in bij zijn Bourgondische Kreis in het Duitse rijk.

WILLEM VAN ORANJE

(Ingezonden mededeling)

PRIEGEL BON

Ik word steunabonnee!

Naam _____
Adres _____
Plaats _____
Tel _____

Onder de zoon van Karel de vijfde, Philips de tweede, worden Vlaanderen en Brabant strijdtooneel in de opstand tegen diens bewind. Brabant kiest Willem van Oranje tot plaatsvervanger van de graaf en de Vlaamse steden sluiten zich aan bij de Unie van Utrecht. Onder aanvoering van Parma worden Brabant en Vlaanderen echter door de Spanjaarden heroverd. Daarmee wordt de basis voor de latere koninkrijken Nederland en België gelegd.

De na de val van Antwerpen in 1585 ingestelde blokkade wordt weliswaar opgehouden, maar Amsterdam heeft dan de plaats van die stad ingenomen. In de Spaanse, en vanaf 1713 Oostenrijkse Nederlanden, blijven de Nederlandstalige gewesten Vlaanderen en Brabant het belangrijkste. De ontwikkeling staat echter grotendeels stil, en de gewesten behouden een grote mate van zelfstandigheid. Dat blijkt nog als de Franse revolutionaire legers voor de grenzen staan. De Vlaamse kust wordt langs de Westerschelde wordt in 1648 definitief toegewezen aan de Republiek, die daardoor Antwerpen de toegang tot de zee kan onthouden.

In 1648 wordt het zuiden van Vlaanderen, met Duinkerken, Rijsel en Doornik door Frankrijk ingelijfd. Daarmee ontstaat een Nederlandstalige minderheid in Frankrijk en wordt Vlaanderen ééntalig Nederlands.

Eind achttiende eeuw komen Vlaanderen en Brabant in opstand tegen het Oostenrijks gezag, dit weet zich te handhaven, maar enkele jaren later door de Franse troepen verdreven. De Oostenrijkse Nederlanden worden ingelijfd bij Frankrijk, de oude gewesten worden vervangen door departementen en het nieuwe gebied wordt als even Frans als Parijs bestuurd.

E.K.